

Хованова Діана Олексіївна,
курсант 4-го курсу факультету
підготовки фахівці для підрозділів
стратегічних розслідувань

Науковий керівник:

Гаркуша В'ячеслав Вікторович,
доцент кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ НЕПОВНОЛІТНЬОЇ ОСОБИ У ПРОВАДЖЕННЯХ ПОВ'ЯЗАНИХ З ПОСЯГАННЯМ НА СТАТЕВУ СВОБОДУ ТА СТАТЕВУ НЕДОТОРКАНІСТЬ

Допит – це багатопланова, складна слідча дія, яка вимагає від правоохоронця не лише знання криміналістичної тактики та процесуального порядку виконання, а й професійності у організаційних, психологічних та етичних аспектах її проведення, особливо якщо це стосується такої категорії допитуваних осіб, як неповнолітні. Відомий вчений криміналіст Ганс Грос зазначав: « Свідок невмілому слідчому або нічого не розповість, або розкаже несуттєве, і той же свідок дасть досить правдиві, точні і докладні свідчення тому слідчому, який зможе зрозуміти його» [1].

Допит – це слідча дія, яка полягає в отриманні інформації, що має значення для кримінального провадження від особи, у володінні якої вона знаходиться для встановлення об'єктивної істини.

Кримінальний процесуальний кодекс України [2] не встановлює мінімального віку з якого особа може бути допитана як свідок або потерпілий, але врегульовує особливості процесуального порядку проведення допиту неповнолітньої та малолітньої особи. У свою чергу, малолітня особа – це дитина до досягнення нею 14 років, а неповнолітня особа – це дитина у віці від 14 до 18 років. На жаль, досить часто саме неповнолітні та малолітні особи визнаються потерпілими або свідками у провадженнях пов'язаних з посяганням на статеву свободу та статеву недоторканість. Так як ця категорія злочинів досить приватна та інтимна, не кожна доросла людина зможе надати показання з приводу обставин вчинення правопорушення, не кажучи про дитину, яка може отримати не тільки фізичну, а й психологічну травму, що завадить нормальному розвитку у різних сферах життя [3]. Саме тому, слідчий під час проведення допиту неповнолітнього у провадженнях пов'язаних з посяганням на статеву свободу та статеву недоторканість, повинен врахувати

всі процесуальні, організаційні особливості, етичні норми та бути делікатним і психологічно обміркованим у постановці питань під час проведення даної слідчої дії.

Перед проведенням допиту з неповнолітнім у провадженнях пов'язаних з посяганням на статеву свободу та статеву недоторканість, слідчому необхідно проаналізувати його біографічні дані, умови життя, особисті інтереси та соціальні зв'язки особи, ознайомитися з характеристиками з місць навчання для розуміння інтелектуального, фізичного рівня розвитку, моральних якостей та особливостей мислення. Погоджуємось з думкою Заворіної О.П. та Юхно О.О. стосовно того, що важливим для збору інформації про особу є відібрання показань від осіб, які можуть дати показання, що характеризують неповнолітню особу[5].

Кримінальним процесуальним кодексом України [2] закріплено перелік осіб які мають бути присутні під час допиту неповнолітніх (малолітніх), а саме: законний представник, педагог чи психолог, а за необхідністю лікар. Ми погоджуємося з думкою А.Н. Васильєва[4], що при допиті неповнолітніх у провадженнях за фактом посягання на статеву свободу та статеву недоторканість не потрібно запрошувати для участі у допиті тих близьких родичів, які можуть, на думку слідчого, негативно вплинути на показання неповнолітньої особи, адже саме через почуття страху, сорому перед батьками особа може спровокувати бажання відмовитися відповідати на запитання та проводити допит. Для виявлення емоційного напруження у неповнолітнього допитуваного слід загострити увагу на його жести, рухи, міміку, рівень збудженості та прослідкувати за його емоціями на реакцію батьків. Ці показники поведінки неповнолітнього допоможуть на ранніх етапах проведення допиту, попередити негативний вплив близьких родичів.

На нашу думку, психолог під час допиту неповнолітнього у провадженнях за фактом посягання на статеву свободу та статеву недоторканість є обов'язковим учасником, адже тільки він зможе надати консультативну допомогу у галузі дитячої чи юнацької психології. Консультативна допомога психолога під час допиту допоможе слідчому встановити психологічний контакт із малолітньою чи неповнолітньою потерпілою, виключити тактичні помилки, дати об'єктивну оцінку отриманим показанням неповнолітнього.

Отже, у цій роботі ми розглянули етапи збору інформації про неповнолітнього та особливості залучення законного представника і психолога під час підготовки і проведення допиту неповнолітніх потерпілих у кримінальних провадженнях за фактами посягання на статеву свободу та статеву недоторканість неповнолітніх.

1. Гончарова І. Особливості допиту неповнолітніх свідків та потерпілих : дис. – Сумський державний університет, 2012.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України// Відомості Верховної Ради України: кодекс від 13.04.2012, редакція від 12.05.2016, [Електронний ресурс] – режим

2доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

3. Басиста І. В., Пришляк С. О. Особливості допиту неповнолітніх потерпілих від злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2008. №. 2. С. 1-8.

4. Васильев А.Н., Карнеева Л.М. Тактика допроса при расследовании преступлений. М.: Юридическая литература, 1970. 208 с.

5. Заворіна О. П., Юхно О. О. Особливості проведення допиту дитини, потерпілої від зґвалтування, яка перебуває в надзвичайно вразливому стані. URL: <http://elar.naiu.kiev/jspui/handle/123456789/17207>

Чаус Андрій Олександрович
ад'юнкт Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

ЗАПОБІГАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ СХИЛЯННЮ ПІДЛІТКІВ ДО ВЖИВАННЯ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ ТА ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН

Тютюн, алкоголь, деякі ліки, токсичні речовини, наркотики тощо. Усі вони більшою чи меншою мірою впливають на мозок і психіку людини, її здатність тверезо мислити і відповідально діяти. Тому їх називають психоактивними речовинами (такими, що впливають на психіку людини).

Широкого розповсюдження в молодіжному середовищі сьогодні в Україні набуває нав'язування псевдокультури («культури вживання наркотиків»). Особливо небезпечними у поширенні незаконного наркообігу є маргінальні групи. Наркозалежні особи, які є членами таких груп, як зазначає С.М. Прохоренко, не лише подають негативний приклад, але й утягують до цієї пристрасті новачків, які потрібні їм як «однодумці», як клієнти, яким збувають наркотичні засоби а також як «кролики», які в подальшому пробувають нові наркотики [1, с. 74]. Лідерами таких груп, як правило, є особи, які вже відбували покарання за вчинення злочинів та вживають наркотики. Такі особи не тільки втягують (схиляють) членів групи до вживання наркотиків, але й пропагують відповідну злочинну субкультуру.

У структурі запобігання злочинності кримінологи виділяють загально-соціальний, спеціально-кримінологічний та індивідуальний рівні запобігання злочинів. У практичній діяльності щодо запобігання злочинності, як зазначається науковцями, вони реалізуються в тісному взаємозв'язку між собою [2].

Запобігання вчиненню правопорушень дітьми, виявлення причин і умов, які цьому сприяють, уживання заходів для їх усунення у системі органів Національної поліції покладено на підрозділи ювенальної превенції (далі – ЮП). Організацію діяльності цих підрозділів регламентовано наказом МВС